

2008 överförde BiS 10.000 från sin solidaritetskassa till Diakonia. Genom att stödja Diakonias barnlitteraturprogram i Palestina. Artikelförfattaren har haft i uppdrag att utvärdera projektet, som blivit årets ALMA-pristagare!

RÄTTEN ATT LÄSA, DRÖMMA

ALMA-pristagaren Tamer institute är navet för barnlitteratur i Palestina

Britt Isaksson

"Barnbokens existens är beroende av fred, ekonomiskt stabilitet, utbildningsmöjligheter", säger min vän Jay Heale, afrikansk barnboksexpert. Men Palestina har vänt på det hela och börjat med utbildningen, som man kommer långt med. De har inte längre tid att vänta på resten...

Fler än jag minns säkert bilderna av glada, prydliga skolbarn som skuttar till skolan över Gazas ruiner efter 20 dagars intensivt bombande. Palestinierna har en tilltro till utbildning och är de som mot alla odds har den högsta grundutbildningen i Mellanöstern.

Från Tamer Institute

Eller som några föräldrar i Nablus sa: "Utbildning är i varje fall något som Israel inte kan ta ifrån våra barn". Det är därför som barnen har skickats till skolan trots vägspärrar och trakasserier, trots sönderhackade skoldagar, förstörda av utgångsförbud, eller sönderbombade och demolerade skolor

Hitham Kavali skrev i *This week in Palestine* (aug. 2008): "Pay the Piper and call the Tunes..." och menade att de allt fler palestinska NGOs blir allt mer donator drivna – den som betalar bestämmer. Även inom breda och väletablerade NGOs och donatorer/sponsorer som Sida dyker det upp nya trender, mer lockande än de gamla, tjugiga projekten, som därför måste förändras eller försvinna.

Under 15 år har Diakonia med stöd av Sidas drygt 40 miljoner envist hållit fast vid "The Diakonia Children Literature Program in Palestine", en unik tillgång i det härjade palestinska samhället. Ett barnboksprogram som utvecklades med stöd av Sida och Diakonia sedan 1995 med Ulla Lundqvist som pedagogisk konsult och aktiv promotor (se vidare hennes Pippi i Palestina och bis 2002:2).

Långsiktighet och varaktighet/sustainability är inte bara mycket använda ord i projektbeskrivningar och utvärderingar, utan står också för reella värden vad gäller investeringar i "människliga resurser" i form av barn, bibliotekarier, lärare och människor som håller programmets olika delar igång.

2009 fasar Sida och Diakonia ut barnlitteraturprogrammet och lämnar över det till den palestinska skolmyndigheten som har skapat en styrgrupp: The Children's Literature National Committee. I läroplanen för de statliga skolorna i Palestina finns nu inskrivet att man skall "främja läsning och utbildning av lärare som skall kunna stimulera barn till läsning för nöjes skull och bli kreativa utifrån barnens egen förmåga". Man har producerat lärarhandledningar i barnlitteratur, utbildade pilotlärare och kursledare, skaffat kurslitteratur (35 titlar barnböcker, palestinska och översatta), skapat skolbibliotek (se vidare The Ministry of Education and Higher Education's hemsida på engelska och arabiska www.children-literature.edu.ps). Och hittills har man utbildat ca 5 000 lärare.

OMMA, FANTISERA

ur i Palestina

Heroiska lärare

Diakonia kallar Palestinas heroiska lärare ”det palestinska samhällets ryggrad”. De är tvungna att använda större delen av sin vakna dag för att komma till skolan i tid, undervisa barnen och försöka komma hem igen. De har ändå kraft nog att delta i den pedagogiska fortbildningen i barnlitteratur och att läsa och välja böcker för klassrum och skolbibliotek. Jag har haft förmånen att träffa palestinska lärare i olika skolor och på olika undervisningsstadier och det är påtagligt att de tycker sig ha fått ökad status genom den kompetens fortbildningen i barnlitteratur har gett dem. Dessutom känner de ökad stimulans och arbetsglädje när de tillsammans med barnlitteraturen kan använda drama, musik och konst som stöd i den packade och fortfarande traditionella läroplanen.

Liksom hela den Palestinska Myndigheten har både The Ministry of Education and Higher Education och The Ministry of Culture stora ekonomiska problem och är i det närmaste konkursmässiga, men fungerar ändå tack vare smidigt samarbete med olika NGOs och de är fast beslutna att ge de palestinska barnen en adekvat utbildning, som inkluderar barnlitteratur. Men med ökande interna politiska konflikter och alltför täta byten av ministrar, skoldirektörer, rektorer och inspektörer går inte fortbildningsprogrammet helt enligt planerna. Besvikna lärare söker jobb hos NGOs, på privata skolor och Fulbrightstipendier i USA. En ”brain drain” är på gång.

Tamer – ett fantastiskt barnboksinstitut

”Tamer” är det arabiska yrkesnamnet på den som hjälper till att pollinera dadelpalmerna så de ger riklig frukt. Nu arbetar Tamer med barnlitteraturen. Tamer Institutets logo är bland de snyggaste jag sett: en röd asfaltblomma som kryper upp bland betongblock.

Tamer Institute ligger mitt i Ramallahs nerslitna kommersiella centrum bland småaffärer, utan skylt, med en smal dörr in till barnbiblioteket i nedervåningen och forskning, förlag, kontor och datorer ovanpå. Trångt, vänligt och välorganiserat mitt i röran med affischer, broschyrer, klistermärken och mängder av böcker inför årets läskampanj som alltid kulminerar i april med National Reading Week. I år med mottot ”One People One Story” Detta obemärkta läge räddade nog Tamer från den förstörelse som drabbat Ramallahs övriga institutioner av israelisk militär från och till sedan 2000. Men man vill gärna få större svängrum och har ett löfte om ett renoverat k-märkt hus av Ramallah

stad. När det nu kan infrias.

Tamer Institute for Community Education, är navet för barnlitteraturen och barns läsning i de Palestinska områdena. Det har faktiskt funnits sedan 1989 (då i Jerusalem) och är sedan 1993 den verkliga basen och stödet för all barnboksverksamhet. Själva får den ekonomiskt stöd från en rad NGOs, varav Diakonia varit den största. Om The Children’s Literature National Committee skulle skaka eller falla sönder/upplösas i samband med oron inom departementen finns Tamer Institute att falla tillbaka på. Där finns kunskaper, erfarenheter, kompetens som gör att allt inte måste börja från början igen. Tamer har varit (och är) en oersättlig partner i Diakonias arbete med målet att bl.a bygga upp en kapacitet för palestinsk barnboksproduktion och öka den kommersiella kompetensen på barnboksmarknaden

Men Tamer är mycket mer än så. Det har förutom förlagsavdelning, en avdelning som arbetar med den årliga **National Reading Campaign**, som bygger på lokala initiativ och människors egna aktiviteter. Tack vare denna decentralisering har läskampanjen kunnat genomföras varje år överallt på Västbanken och i Gaza med bokdiskussioner, skrivarkonferenser, dramatiseringar, frågesport, sagoberättande, poesiläsning. Till läskampanjen hör också publicering av en volym i serien My first Book, med barns egna bilder och texter, valda av en jury i Tamer efter en tävling som pågår hela året. Och ungdomarna har en egen tidning, Yaraat som de själva producerar på Tamer varannan månad som bilaga till dagstidningen Al-Ayyam. De senaste numren helt ägnade deras kompisar i Gaza.

Tamer ansvarar dessutom för ett 70-tal fungerande bibliotek (skolbibliotek inte inräknade). Och sedan 2003 även för biblioteksutbildningen. De har publicerat flera manualer för biblioteksverksamhet, men biblioteksutvecklingen går långsamt och behöver allt stöd. Bibliotekarierna är nästan alltid volontärer och utbildade bibliotekarier är sällsynta, eftersom de så snart de har en chans lämnar yrket för bättre betalda arbeten (ofta i NGOs).

Tamer Institutets website www.tamerinst.org på arabiska och engelska utvecklades med stöd av Diakonia och är nu ett viktigt verktyg för Tamer som barnboksinstitut och en tillgång för hela MENA-regionen. Internationellt arbetar man genom Ibbys nätverk och är dessutom nationell koordinatör för

Anna Lindh Foundation (ALF). Tamer får ett litet ekonomiskt stöd från Sida via ALF för ett par aktiviteter arrangerad under 2009-2010, men detta är obetydligt i jämförelse med det stöd man har fått från Sida via Diakonia genom åren.

Tamer är också sedan 2007 en viktig medarbetare i Ibbys internationella projekt i biblioterapi "Children in Crisis" och har startat två barnbibliotek inne i Gaza med hjälp av sina medarbetare där, finansierade av Katherine Paterson Foundation (alltså de prispengar hon fick som ALMA-pristagare!). Barnböckerna, som redan finns tillgängliga i Palestina släpps inte över gränsen, men Tamer trycker nya upplagor inne i själva Gaza bl a av de 130 titlar barnlitteratur på arabiska som man har publicerat mellan 1995-2008.

Att läsa sig fri

Att kunna läsa ger frihet - och att få ett pass för läsning är en populär läsfrämjande metod, introducerat av Tamer i Palestina och även använd i palestinska flyktingläger i Libanon. Att få ett riktigt pass är en omöjlig dröm för varje palestinskt barn och ett låtsaspass är en bra symbol, fyllt av stämplor för varje bok man läst. Barnen reser med hjälp av böcker: till Beverley Naidoo's Sydafrika, Marita Conlon-McKennas Irland, "Anne på Grönkullas" Kanada, "Pippi Långstrumps" Sverige. Böcker för läsning, flykt, fantasi.

I Palestina anser man faktiskt att det viktigaste med barnböcker, liksom för alla bra böcker är att underhålla/roa, att ge verktyg för kreativ fantasi och möjligheter att korsa/överskrida gränser i tid och rum.

Se även:

www.tamerinst.org

www.children-literature.edu.ps

- *Sven Hallonsten i bis 2007:3 och artiklar i 2007:1 och 2*

- *Britt Isaksson. Reading for Life. Sida Evaluation 04/26 Reading for life under occupation. Impact Assessment Diakonia 2008 (ej publ.)*

- *Britt Isaksson. "Barnböcker under belägring" Opsis 2004:2*

- *Ulla Lundqvist. Pippi i Palestina. bis 2002:2*

PS!!

JURYNS MOTIVERING:

Med uthållighet, mod och idérikedom har Tamerinstitutet under två decennier stimulerat palestinska barns och ungdomars läslust och kreativitet. Under svåra förhållanden bedriver man ett läsfrämjande arbete av osedvanlig bredd och mångsidighet. I Astrid Lindgrens anda ser Tamerinstitutet ordets makt och bokens, berättelsens och fantasins kraft som viktiga nycklar till livsmod, självkänsla och tolerans.

FOTO: ALMA, TOBIAS RÖSTLUND/SCANPIX

Årets litteraturpris till Astrid Lindgrens minne går till Tamer Institute For Community Education.

Astrid Lindgrenpriset till palestinsk läsorganisation

Publicerad: 24 mars 2009, 13.05. Senast ändrad: 24 mars 2009, 14.16

Årets litteraturpris till Astrid Lindgrens minne går till Tamerinstitutet, Tamer Institute For Community Education. Det är en läsfrämjande organisation med verksamhet på Västbanken och i Gaza. Beskedet